



از دست رفتن سرمایه‌های «مولد» در نبود سرمایه‌های «محافظ»

تولید آب سبز از سیلاب مخاطره‌آمیز

دیدگاه

علی‌علیزاده‌علی‌آبادی
رئیس مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور

در گذشته، پیشینیان ما در اطراف روستاهای خود بند مستحکمی از خاک برای جلوگیری از ورود سیلاب‌های خروشان احتمالی به داخل روستا و تخریب سرمایه‌هایشان با کمک و حمایز همه اهالی و ساکنان احداث می‌کردند که با اسامی مختلفی مانند «بند»، «سیل بند» و امثال آن شناخته می‌شد. اگرچه داخل روستا هر فرد برای ساختن و مدیریت خانه و سرپناهش، محل دام و طیورش، باغ و مزرعه‌اش، کارگاه گلیم و قالیبافی و سایر صنایع کوچک محلی اش به صورت منفرد و با هزینه‌های شخصی اقدام می‌کرد و از سرمایه‌گذاری‌های خود «منتفع شدن» و «تولید محصول» را مدنظر داشت، اما برای احداث بند یا سیل‌بند اولاً به صورت جمعی و با همکاری همگان و سرمایه عمومی روستا تأنیاً با هدف محافظت از دارایی‌های خود در برابر یکی از بلایای طبیعی به نام «سیل» اقدام می‌کرد.

به عبارت دیگر پدران ما آگاهانه با دو نوع سرمایه و سرمایه‌گذاری استثنایی کامل و دقیق داشتند: ۱- سرمایه‌های مولد (Productive Capital)، ۲- سرمایه‌های محافظ (Protective Capital). آنها به خوبی می‌دانستند که تلاش برای احداث باغ، کارگاه صنایع روستایی و پرورش دام و طیور زمانی می‌تواند به عنوان سرمایه‌های مولد بازنق زندگی آنها شود و آنان از فقر نجات دهد که قبل از آن یا حداقل به موازات آن، سرمایه‌هایی را برای حفاظت از آنها در برابر بلایای طبیعی، اختصاص دهند. اگرچه راه‌اندازی یک سرمایه مولد نخواهد شد، اما برای حفاظت و بهبودبراری بهینه از سرمایه‌های مولد، لازم است ابتدا به سرمایه‌گذاری‌های «محافظ» توجه ویژه شود. بدیهی است از آنجا که امکان سرمایه‌گذاری‌های محافظتی برای تکتک افراد به صورت مجزا امکان‌پذیر نیست، بنابراین تنها راه انجام آن تکیه بر اعتبارات، امکانات و سرمایه‌های عمومی و جمعی است.

در سطح کلان و ملی نیز در کنار سرمایه‌گذاری‌های مولد (اعم از زیرساخت‌ها و منابع مختلف) باید بخشی از اعتبارات عمومی و دولتی را به سرمایه‌گذاری‌های محافظ اختصاص داد. در غیر این صورت هر لحظه امکان از بین رفتن و تخریب تمامی سرمایه‌های مولد در اثر سوانح

و بلایای غیرمترقبه وجود دارد. متأسفانه در بسیاری از نقاط جهان، بویژه در کشورهای جهان سوم و کمتر توسعه‌یافته (Less Developed Countries) و نیز در کشورهای در حال توسعه به علت کمبود اعتبارات و منابع مالی کافی تمامی سعی و تلاش بر توسعه خسارت‌ها و صدمات کمتری به منطقه و مردم نبودیم؟

سرمایه‌گذاری‌های محافظ عمدتاً در حوز ه‌های محیط زیست و سایر حامل‌های انرژی و نیز گسترش صنایع مختلف تولیدی فکر می‌کنند که توسعه همه‌جانبه و پایدار دست یافته‌اند، در صورتی که همه این سرمایه‌های مولد می‌توانند در اثر سوانح طبیعی و غیرمترقبه از بین رفته یا آسیب جدی ببینند. بنابراین شاید یکی از علل اساسی عدم رشد سریع کشورهای کمتر توسعه‌یافته یا در حال توسعه، بویژه در مناطق محروم این کشورها تمرکز صرف بر سرمایه‌گذاری‌های مولد و عدم توجه به سرمایه‌گذاری‌های محافظ باشد، به طوری که پس از چند سال سرمایه‌گذاری، با یک سانحه طبیعی تمامی یا بخش‌های مهمی از آن سرمایه‌ها نابود و غیرقابل مکان‌های مناسب و نهایتاً به‌عنوان خسارات وارده به سرمایه‌های مولد در کشورهای فقیرتر و عقب‌مانده‌تر بیشتر از سایر کشورها و مناطق است. اینجاست که موضوع «تله فقر» (Poverty Trap) که برخی از دانشمندان علم اقتصاد بدان اشاره کرده‌اند معنی پیدا می‌کند. تله فقر در مناطقی حادث می‌شود که با وجود سرمایه‌گذاری‌های مولد امکان خروج اهالی آن از فقر به علل مختلف از جمله بروز خسارت‌های جدی و عمیق متعدد و نمنمادی به زیرساخت‌ها و سرمایه‌های مولد در اثر سوانح غیرمترقبه گوناگون وجود نداشته باشد.

بارندگی‌های بسیار خوب و افران منطقه جنوب استان سیستان‌و بلوچستان، به جای فراهم کردن فرصت‌های مبارک اقلیمی و سیرابی منطقه پس از چند سال کم‌آبی و استفاده بهینه و حداکثری از این نعمت الهی، متأسفانه تبدیل به بلای خانمان‌برانداز شده و بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های فراوان دولتی و بخش خصوصی را که در دهه‌های گذشته انجام شده بود تخریب کرده و از بین برده است. با جاری شدن سیل معمولاً بسیاری خانه‌ها، راه‌ها، پل‌ها، تأسیسات برق و آبرسانی، صنایع، دامداری‌ها، باغ‌ها و مزارع و سیستم‌های آبیاری که با سرمایه‌گذاری‌های کلان مردم، بخش خصوصی و نیز دولت انجام شده بود، به میزان قابل‌توجهی از بین می‌رود.

متأسفانه مردم شریف و در عین حال محروم منطقه بلوچستان توانستند شیرینی سرمایه‌گذاری‌های مولد منطقه خود را به نحو احسن و اکمل

بچشند. میلیاردها تومان سرمایه مولد در مدت زمان کوتاهی از کف این مردم باغیرت، میهن‌دوست و مرزبان ما رفت. آیا اگر بخشی از این سرمایه با برنامه‌ریزی صحیح، جامع و بلندمدت به «سرمایه‌گذاری‌های محافظ» اختصاص می‌یافت، امروز شاهد خسارت‌ها و صدمات کمتری به منطقه و مردم نبودیم؟

سرمایه‌گذاری‌های محافظ عمدتاً در حوز ه‌های محیط زیست و سایر حامل‌های انرژی و نیز گسترش صنایع مختلف تولیدی فکر می‌کنند که توسعه همه‌جانبه و پایدار دست یافته‌اند، در صورتی که همه این سرمایه‌های مولد می‌توانند در اثر سوانح طبیعی و غیرمترقبه از بین رفته یا آسیب جدی ببینند.

متأسفانه دهه‌هاست که مدیریت حل مشکلات روزمره و هزینه‌های هنگفت تنها برای التیام‌بخشی موقت به زخم‌های تازه مردم، جای سرمایه‌گذاری‌های بوموق و صحیح محافظتی برای حل مسائل اساسی کشور را گرفته است. در صورتی که سرمایه‌گذاری‌های محافظتی، به منظور محافظت از سرمایه‌های مولد، یک‌بار هزینه برای همیشه تاریخ خواهد بود و ما را از پرداخت هزینه‌های مستمر دائمی و در عین حال مسکن و با اثربخشی بسیار موقت بازمی‌دارد.



متأسفانه

دهه‌هاست که مدیریت حل مشکلات روزمره و هزینه‌های هنگفت تنها برای التیام‌بخشی موقت به زخم‌های تازه مردم، جای سرمایه‌گذاری‌های بوموق و صحیح محافظتی برای

حل مسائل اساسی کشور را گرفته است. در صورتی که سرمایه‌گذاری‌های محافظتی، به منظور محافظت از سرمایه‌های مولد، یک‌بار هزینه برای همیشه تاریخ خواهد بود و ما را از پرداخت هزینه‌های مستمر دائمی و در عین حال مسکن و با اثربخشی بسیار موقت بازمی‌دارد.

دائمی و در عین حال مسکن و با اثربخشی بسیار موقت بازمی‌دارد.

دائمی و در عین حال مسکن و با اثربخشی بسیار موقت بازمی‌دارد.



۵ تا ۱۰درصد هزینه جبران خسارت سیلاب باید خرج آبخیزداری در سیستان و بلوچستان شود ۲ هزار میلیارد مترمکعب آب شیرین به عمان ریخت

گزارش

راضیه خونیانی

خبرنگار

بارندگی‌های شدید در اسفندماه سال جاری، در ۱۱ شهرستان سیستان و بلوچستان جاری شد. راه افتادن سیلاب در عرض چند روز، به خانه زندگی هزاران نفر از روستاییان این منطقه آسیب زد. شدت بارش‌ها در بخش جنوبی این استان آنقدر زیاد بود که وزارت نیرو حجم آن را معادل ۲ و نیم سال، (۴۰۰ میلیارد متر ۲۰ روز) زیرزمینی ذخیره شود و مورد استفاده قرار گیرد.

متأسفانه دهه‌هاست که مدیریت حل مشکلات روزمره و هزینه‌های هنگفت تنها برای التیام‌بخشی موقت به زخم‌های تازه مردم، جای سرمایه‌گذاری‌های بوموق و صحیح محافظتی برای حل مسائل اساسی کشور را گرفته است. در صورتی که سرمایه‌گذاری‌های محافظتی، به منظور محافظت از سرمایه‌های مولد، یک‌بار هزینه برای همیشه تاریخ خواهد بود و ما را از پرداخت هزینه‌های مستمر دائمی و در عین حال مسکن و با اثربخشی بسیار موقت بازمی‌دارد.

منطقه بحرانی در دشتیاری انجام شده است، اشاره می‌کند و می‌گوید: این منطقه را برای کمک به مسأله مدیریت بحران گالی‌ها و فرسایشی که در چابهار در حال رخ دادن است، مورد بررسی قرار داده‌اند. تاکنون از اعتبارات ۲.۲ هزار میلیارد تومانی تنها ۳۰۰ میلیارد هزینه شده است و توانستیم حدود ۱۰ کیلومتر دایک خاکی احداث کنیم. با در نظر گرفتن این دایک خاکی که خود نزدیک ۱۰ کیلومتر طول دارد و ارتفاع متوسط ۵ متر، به خیلی از روستاها کمک شد و از وضع بحرانی نجات یافتند. با صرف هزینه ۱۵۰ میلیارد تومانی، توانستیم پروژه را پیش ببریم. درواقع ۱۵۰ میلیارد هزینه کردیم و ۱۵۰ میلیارد هم به بخش خصوصی بدهکار شدیم.

۱۶۰۰ میلیارد تومان بودجه نیاز است تا این طرح به اتمام برسد. در کل کشورمان هنوز در حوزه آبخیزداری ۹۰ میلیون هکتار کار انجام نشده است. وی با انتقاد از روند تأمین و تصویب اعتبار فعلی، ادامه می‌دهد: اگر قرار باشد طرح را با این شکل پیش ببریم، تا ۱۵۰ سال دیگر هم به اتمام نمی‌رسد. بعد زمان بازندگی و راه افتادن سیل می‌پرسند، آبخیزداری چه کار کرده‌است؟ اما یک نفر درخصوص حوزه آبخیزداری احساس مسئولیت نمی‌کند و نمی‌گوید باید کمک کنند. جالب اینکه خود سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری و معاونت آبخیزداری مصرف‌کننده آب نیست و فقط برای استحصال و مهار آب کمک می‌کند تا در بخش‌های دیگر استفاده شود. پس لازم است همه پای کار بایند. حالا هم که در دشتیاری این وضعیت اتفاق افتاده است، فقط می‌گویند وضعیت بحرانی است و هشدار می‌دهند. فرامرز به خسارات هنگفت وارد شده بر اثر سیل اشاره می‌کند: الان ببینید چه خسارتی به روستاها، اراضی کشاورزی، زیرساخت‌ها و غیره وارد شده است. این همه ماجرا نیست، منابع باارزش؛ ازجمله آب و خاک کشور از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

آن تخیر می‌شود. حدود ۲۸ درصد به چرخه برمی‌گردد که در حقیقت آن هم از دست ما می‌رود. یعنی ما قابل بازگرداندن نیست. فقط یک بخش کوچک، حتی ۵ الی ۱۰ درصد از هزینه جبران خسارت ناشی از سیل، اگر صرف آبخیزداری و پیشگیری شود، کفایت می‌کند.

زیست‌بوم

خبر در خبر

ایستا
علی سلاجقه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در پاسخ به مطالبات مطرح شده در خصوص تالاب‌ها و حقابه‌های آنها، گفت: ما تالاب‌ها را به امید بازندگی‌ها رها نکردیم و بعد از پیگیری‌های متعدد، وزارت نیرو را پای کار آورده‌ایم و آنها نیز به این نتیجه رسیده‌اند که بعد از آب شرب حتماً حقابه محیط زیستی به رودخانه‌ها اختصاص یابد.



ایرنا
نادر سحرخیز، رئیس اداره میراث فرهنگی شهرستان رامسر، ظرفیت اقامتی رامسرا را ۱۵ درصد افزایش در مقایسه با سال گذشته، در زمان حاضر ۱۳۰ هزار نفر شب اعلام کرد و گفت: این رقم نسبت به وسعت و جمعیت شهرستان در میان شهرهای مازندران آمار بسیار خوبی برای استقبال از مسافران نوروزی به شمار می‌رود.

ایستا
محمدعلی فخاری، مدیر کل دفتر جنگلداری و امور بهره‌برداری سازمان منابع طبیعی کشور گفت: جنگل‌های شمال دارد.

ایرنا
حسین ایزدی، مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی مازندران از بردن ظرفیت تخت‌های برخی مراکز اقامتی خبرداد و گفت: در حال حاضر و چند روز مانده به تعطیلات عید نوروز، ظرفیت پذیرش در اقامتگاه‌های بومگردی مازندران پر شده است و در حال حاضر ۳۸۲ واحد بومگردی استان برای تعطیلات پیش رو رزرو شده‌اند و جایی برای پذیرش مسافر در این اقامتگاه‌ها وجود ندارد، البته در تلاش هستیم امکانات اقامتی بیشتری برای مردم فراهم شود.

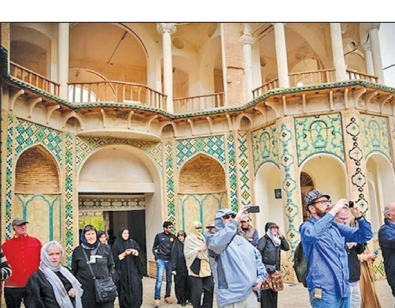


ایستا
سرهنگ جمشید محبت‌خانی، فرمانده یگان حفاظت محیط زیست ضمن بیان اینکه خرید و فروش لاک‌پشت آبی، مار آبی و سمندر لرستانی در کنار ارقام سفره هفت‌سین جرم است، با اشاره به فرارسیدن چهارشنبه‌سوری تأکید کرد: روشن کردن آتش در جوار مناطق چهارگانه ممکن است باعث وقوع حریق و آسیب رسیدن به گونه‌های گیاهی و جانوری شود.

میراث‌آریا
محمد صلحی، رئیس اداره میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان نیر از برگزاری آیین چشمه‌باشی در آخرین چهارشنبه سال خبرداد.

تشمیم
حسین ایزدی، مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی مازندران گفت: ساعت کاری موزه‌های دولتی مازندران در ایام تعطیلات نوروزی از ساعت ۱۰ تا ۲۱ است و موزه‌ها از ۲۵ اسفند به روی علاقه‌مندان باز است.

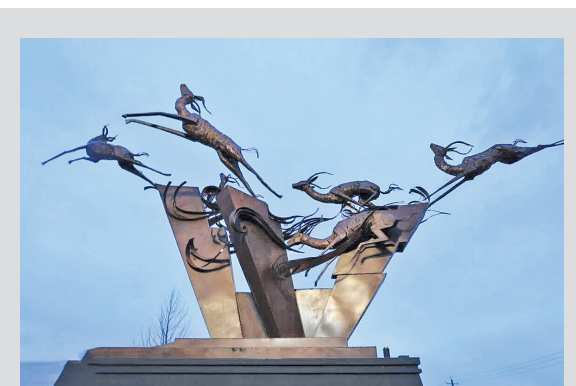
ایرنا
مهدی ادیبان، معاون گردشگری سازمان منطقه آزاد کیش با بیان اینکه مجموع قنات‌های تاریخی جزیره به ثبت ملی رسید، گفت: تعداد اثرهای تاریخی ثبت ملی شده در کیش به هشت فقره رسید.



میراث‌آریا
منصور مهرزاد، مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی کردستان گفت: رفاه و امنیت گردشگران در سفرهای نوروزی باید در اولویت فعالیت‌های ستاد اجرایی خدمات سفر استان باشد.

ایرنا
غرب مازندران با برخورداری از جاذبه‌های منحصر به فرد طبیعی و تاریخی به اذهان صاحب نظران امر، اطللس تمام نمای گردشگری ایران است هر بیننده‌ای با دیدن این اقلیم بی‌بدیل محو زیبایی‌های آن می‌شود.

میراث‌آریا
سید جواد موسوی، دبیر ستاد اجرایی خدمات سفر خراسان رضوی گفت: با هدف خدمت‌رسانی شایسته به زائران و مسافران نوروزی ورودی به استان خراسان رضوی، از ۲۵ اسفند ۱۷ ایستگاه استقبال در جاده‌ها و محورهای اصلی استان راه‌اندازی خواهد شد و تا پایان ایام نوروز خدمت‌رسانی را انجام خواهند داد.



● عکس: میراث‌آریا



● عکس: ایرنا